

**RIKSSVENSKA ELLER FINLANDSSVENSKA?
ATTITYDER TILL UTTAL BLAND
FINSKSPRÅKIGA GYMNASISTER**

Maija Varpula

Kandidatavhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk och kommunikationsstudier

2018

TIIVISTELMÄ

Tiedekunta: Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos: Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä: Maija Varpula	
Työn nimi: Rikssvenska eller finlandssvenska? Attityder till uttal bland finskspråkiga gymnasister	
Oppiaine: Ruotsin kieli	Työn laji: Kandidaatin tutkielma
Aika: Toukokuu 2018	Sivumäärä: 26 + 4
<p>Tämän kandidaatin tutkielma on sosiolingvistinen tutkimus suomenkielisten lukiolaisten asenteista ruotsin kielen ääntämiseen. Tutkimuksessa on erityisesti painotettu ruotsin kielen kahta ääntämistapaa, suomenruotsia ja riikinruotsia. Tarkoituksena on selvittää, miten lukio-opiskelijat kokevat oppituntien ääntämisen opetuksen ja onko yleisen ääntämisen tai ääntämisvarianttien opettamisella vaikutusta ruotsin kielen oppimismotivaatioon.</p> <p>Tutkimus on toteutettu kyselylomakkeena internetissä maaliskuussa 2018. Kohderyhmänä toimi opiskelijoita yhdestä pohjanmaalaisesta lukiosta. Kyselyyn osallistui 231 opiskelijaa. Lomake sisälsi kysymyksiä liittyen ääntämisen merkitykseen opetuksessa sekä vertailukysymyksiä suomenruotsista ja riikinruotsista, joissa kartoitettiin opiskelijoiden asenteita näihin kahteen ääntämistapaan. Tutkimusaineisto on analysoitu sekä kvantitatiivisin että kvalitatiivisin menetelmin.</p> <p>Tutkimus osoittaa, että lukiolaiset haluaisivat oppia sekä suomenruotsia että riikinruotsia. Oppilaat kokivat, että suomenruotsin ja riikinruotsin eroja ei käsitellä tarpeeksi opetuksessa, mikä vaikuttaa oppilaiden valintaan oman ääntämisen kehityksessä. Tytöt sekä alakoulussa ruotsin aloittaneet opiskelijat olivat motivoituneempia oppimaan ääntämistä kuin pojat ja yläkoulussa ruotsin opiskelun aloittaneet. Kokeneemmat ruotsin opiskelijat kokivat, että eri ääntämisvarianttien opettaminen vaikuttaisi positiivisesti ruotsin kielen puhevarmuuteen.</p>	
<p>Asiasanat</p> <p>svenska språket, uttal, språkattityder, uttalsvariant, rikssvenska, finlandssvenska, gymnasium</p>	
Säilytyspaikka: JYX	
Muita tietoja	

INNEHÅLL

<u>TIIVISTELMÄ</u>	<u>2</u>
<u>1 INLEDNING</u>	<u>4</u>
<u>1.1 Syfte</u>	<u>5</u>
<u>1.2 Disposition</u>	<u>5</u>
<u>2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER</u>	<u>7</u>
<u>2.1 Centrala begrepp</u>	<u>7</u>
<u>2.2 Finlandssvenskt och rikssvenskt uttal</u>	<u>7</u>
<u>2.3 Tidigare undersökningar</u>	<u>8</u>
<u>3 MATERIAL OCH METOD</u>	<u>11</u>
<u>3.1 Material</u>	<u>11</u>
<u>3.2 Metod</u>	<u>11</u>
<u>4 ANALYS AV RESULTATEN</u>	<u>14</u>
<u>4.1 Uttalet i undervisningen</u>	<u>14</u>
<u>4.2 Gymnasisternas attityder till uttalsvarianter</u>	<u>18</u>
<u>4.3 Övriga kommentarer</u>	<u>21</u>
<u>5 AVSLUTANDE DISKUSSION</u>	<u>22</u>
<u>LITTERATUR</u>	<u>25</u>
<u>BILAGA</u>	<u>27</u>

1 INLEDNING

I denna avhandling kommer jag att undersöka attityder som gymnasister har till uttalet av svenska språket. Vad som ledde mig till mitt forskningsämne är oron för uttalets status i undervisningen av svenska i finska skolor. Jag anser att uttalet borde spela en viktig roll i språkundervisningen. Till och med har politiker i Finland lyftat fram sin oro för uttalsundervisning. Finlands tidigare president Ahtisaari (2009) konstaterar att man studerar svenska i flera år men trots detta lär sig man inte använda målspråket i praktiken. En studie har redan dragit uppmärksamheten till detta ärende. Resultaten i denna undersökning visade att gymnasister tycker att de lär sig svenska mest genom muntliga aktiviteter. Om studerande kunde bestämma hade muntligheten en större roll i svenskundervisningen. (Green-Vänttinen m.fl. 2010: 80) Det är viktigt att lyssna på studerandes åsikter om undervisningen. Genom min undersökning vill jag lyfta fram önskemålen av gymnasisterna i svenskundervisningen vilket kunde öka allmän motivation att lära sig det andra inhemska språket i finskspråkiga gymnasier.

Undervisningen av svenska språket i Finland väcker ofta avvikande åsikter. Under årens lopp har den obligatoriska svenskan i skolor fått många negativa kommentarer. Debatten om svenska borde vara ett valfritt ämne nådde riksdagen på 1980-talet. Då lanserades begreppet *tvångssvenska* av finska medier. Tvångssvenska är en direkt översättning av det finska ordet ”pakkoruotsi”. Inom några år fick detta begrepp ”en negativ klang” bland motståndarna av den obligatoriska skolsvenskan. (Sundell 2015: 17–18) Relativt ofta använder finländare, inte bara studerande utan flera medborgare detta begrepp. Det här populära begreppet reflekterar över hur attityder till svenska språket sjunker både i finskspråkiga skolor och överhuvudtaget i finska samhället. *Rikssvenska* och *finlandssvenska* är de mest kända *uttalsvarianterna* man brukar undervisa i lektioner. Det är ofta lärare som är en betydande rollmodell i uttal för studerande. Huvudsakligen har de flesta svensklärare ett finlandssvenskt uttal (Green-Vänttinen m.fl. 2010: 64). Av detta skäl är det relativt sällsynt att lärare eller studerande talar svenska som man talar i Sverige, det vill säga rikssvenska. Denna undersökning kartlägger uttalsundervisningen i finlandssvenska respektive rikssvenska. Syftet är att ta reda på vilken uttalsvariant gymnasister skulle välja.

Undervisning i gymnasier oberoende av ämne syftar till studentskrivningar. Svenska blev ett valfritt ämne i studentskrivningar år 2005. Sedan dess har antalet abiturienter som deltar i studentskrivningar i svenska sjunkit från 90 procent till 68 procent mellan år 2005 och 2009 (Palviainen 2011: 99). Enligt Green-Vänttinen m.fl. (2010: 62) har muntliga språkfärdigheter en

dålig position i språkundervisning på gymnasienivå för det finns ingen muntlig del i studentexamen. Studentexamensnämnden som ansvarar för studentexamen i Finland har bestämt ändra på språkexamen: Ett muntligt test blir en del av språkexamen senast år 2019. På grund av denna förändring är det viktigt att koncentrera sig på uttal i språkundervisning i gymnasier (Kautonen m.fl. 2015).

1.1 Syfte

Syftet med min kandidatavhandling är att undersöka gymnasisters attityder till uttalet av svenska språket, speciellt i finlandssvenska och rikssvenska (se avsnitt 2.1). Jag är intresserad av att få veta hur gymnasister ser på undervisningen av uttalet i finska gymnasier. Ytterligare ska denna undersökning fokusera om studerande lägger märke till sitt eget uttal samt vilken uttalsvariant de vill lära sig.

Med det ovannämnda syftet som bakgrund vill jag ha svar på följande frågor:

- Hurdana attityder har gymnasister till svenskt uttal?
- Vilken variant av svenska vill de lära sig?
- Spelar uttalet någon roll för motivationen att lära sig svenska?

Min hypotes gällande frågan om allmänna attityder till svenskt uttal blir att majoriteten av gymnasisterna tycker att man kan dra nytta av ens kunskaper i svenskt uttal i framtiden. Genom min undersökning får man veta om studerande vill ha en förändring i uttalsundervisningen av svenskan och lära sig mer rikssvenska för att dra mer nytta av svenska språket utomlands. Jag tycker att gymnasister kommer att ha positivare attityder till uttal i svenska i framtiden. Således ställer jag upp en annan hypotes att ett växande antal gymnasister vill lära sig mer rikssvenskt uttal. Med detta avser jag att gymnasister tycker att det är viktigt att lära sig båda uttalsvarianter. Om resultaten stödjer min hypotes kan man fatta beslut att man borde undervisa mer om svenskans uttal och dess varianter i finska gymnasier. För det första kunde man konstatera att uttal är en viktig del av språkundervisningen och för det andra kunde man öka gymnasisters motivation att lära sig svenska.

1.2 Disposition

Denna uppsats har delats in i fem delar. I kapitel 2 ges en översikt över de viktigaste begreppen och tidigare undersökningsresultaten inom forskningsområdet gällande attityder till uttal. För att kunna svara på de forskningsfrågorna som jag ställde ovan kommer jag att presentera

undersökningsmaterialet och metoden samt introducera forskningsobjektet i kapitel 3. Därefter i kapitel 4 redogör jag för undersökningens viktigaste resultat och analysprocessen i ljuset av figurer. I kapitel 5 diskuterar jag tankar undersökningen lyfte fram. Till sist presenterar jag hur denna undersökning utvecklar forskning i attityder till uttal samt introducerar idéer för framtida forskning.

2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta avsnitt definierar jag först de centrala teoretiska begreppen variant, rikssvenska och finlandssvenska som förekommer i min undersökning. Därefter förklarar jag de viktigaste fonetiska skillnaderna mellan rikssvenskt och finlandssvenskt uttal. Till sist presenterar jag tidigare undersökningar inom forskningsområdet.

2.1 Centrala begrepp

För att analysera attityder till uttal presenterar jag viktigaste begrepp som handlar om uttalet av svenska språket i Finland. Rikssvenska och finlandssvenska är olika uttalsvarianter av svenska. I denna avhandling kommer jag att använda ordet variant i betydelsen *uttalsvariant*. Variant betyder per definition olika, allmänt godkända sätt att uttala ett språk.

Begreppet finlandssvenska hänvisar till en variant av svenska som talas som modersmål av finlandssvenskar. Huvudsakligen är finlandssvenska ansedd som ”officiellt erkänd” standardvariant av svenska språket i Finland. (Yliselä 2006) Det finlandssvenska uttalet skiljer sig åt från det rikssvenska på många sätt som presenteras närmare i avsnitt 2.2. I denna avhandling använder jag begreppet rikssvenska när jag syftar till standardvarianten av svenska som talas i Sverige. Rikssvenska eller med andra ord standardsvenska är en uttalsvariant av svenskan i Sverige. Denna variant innehåller alla regionala, det vill säga dialektala skillnader som finns i Sverige. Finländare använder ofta termen rikssvenska i generella språkanvändning för att hänvisa till den svenskan som talas i Sverige. I synnerhet använder svenskar begreppet rikssvenska när man syftar till standardspråket av svenska i Sverige (Kuronen & Leinonen 2010: 108). Jag har valt att använda begreppet rikssvenska i stället för standardsvenska, mellansvenska eller sverigesvenska. Jag anser att informanter i undersökningen använder hellre begreppet rikssvenska än något annat begrepp som jag nämnde ovan. I synnerhet anses rikssvenskan oftast som motsvarighet till finlandssvenska. Detta beror på att båda är standardvarianter av svenska språket, det vill säga finlandssvenska är ansedd som officiellt variant av svenska i Finland däremot rikssvenska är generellt variant av svenska språket i Sverige.

2.2 Finlandssvenskt och rikssvenskt uttal

I detta avsnitt ges en översikt över de viktigaste fonologiska dragen som skiljer det finlandssvenska

och rikssvenska uttalet åt. Skillnader som finns mellan dessa två varianter av svenska språket baserar sig huvudsakligen på geografiska förhållanden. För det första har alla språk regional variation. För det andra påverkar finska språket aktivt finlandssvenska. Dessutom konstaterar Melin-Köpilä (1996: 29–33) i sin doktorsavhandling att finska påverkar aktivt finlandssvenska vilket leder till att finlandssvenska liknar det finska majoritetsspråket i uttal.

De största skillnaderna som finns i talat språk mellan rikssvenska och finlandssvenska handlar om *prosodi*. Med detta begrepp menar man intonation, betoning- samt längdförhållanden i ord och satser (Kuronen & Leinonen 2001: 126). Betoningen handlar om rytm i ord och satser. I finlandssvenskan är det vanligt att betoning står i början av satsen medan i rikssvenskan är det tvärtom. Vihanta m.fl. (1990: 339) påpekar att talesättet i det rikssvenska uttalet ofta innehåller enskilda betonade stavelser och snabb rytm. Det finns inte någon övergripande betoning i början av satsen. På grund av detta kan det vara svårt för finländare att förstå det rikssvenska uttalet. Att göra uttalet lättare har svenska språket *reduktion* som betyder att några ljud eller segment, det vill säga konsonanten eller vokalen, faller bort. Skillnaden mellan betonade och obetonade stavelser i rikssvenska klargörs tydligt genom att använda reduktion innan stavelsen med betoningen. Finlandssvenska i stället har relativt svag reduktion (ibid). Satsintonation i finlandssvenska är fallande. Oberoende av satstyp, det vill säga såväl i fråge- som i påståendesatser börjar tonen hög och går neråt mot slutet av satsen.

Segmentella skillnader gäller konsonanter och vokaler samt deras kombinationer i språket. En viktig detalj som förekommer i segmentella skillnader i talat språk är *assimilation*. Detta begrepp betyder att två ljud smälter ihop eller liknar mer varandra för att göra uttalet lättare. I rikssvenska finns det *supradentaler* som inkluderar assimilationsprocess, till exempel kombinationen av ljuden -rd i ordet *jord*. Supradentaliseringen betyder att fonem uttalas i r-ljudets artikulationsställe. (Kuronen 2003: 172) Taltempot påverkar supradentaliseringen: Ju snabbare man talar desto starkare är supradentaliseringen. Kuronen (2003: 173) avser att finlandssvenska inte har så stark supradentalisering eftersom fonem i finlandssvenska uttalas olikt än rikssvenska varianter. Således uttalas supradentaler i olika ställen i munnen.

2.3 Tidigare undersökningar

Det finns tre viktiga undersökningar som utgör ramen för min avhandling. Under senare år har en ökande mängd undersökningar publicerats om attityder till svenska språket i Finland. Till exempelvis forskade Pitkänen och Westinen (2017) attityder till svenska språket i det finska

samhället. Forskningen av attityderna till svenska är populära för debatten om tvångssvenskan har blivit större under några år. Detta har lett till att olika forskare har velat kartlägga studerandes attityder och motivation att lära sig svenska i skolor. Ytterligare har till exempel Tergujeff (2013) forskat uttalets roll i språkundervisningen i Finland. Jag kommer att lyfta fram en undersökning som handlar om attityder till svenska språket och två undersökningar om språkundervisning med betoning i uttalet.

Pitkänen och Westinen (2017) har nyligen genomfört en undersökning som inkluderade mer än 3 000 informanter i åldern 18 – 79 år i Finland. Syftet med undersökningen var att observera finskspråkiga finländarnas attityder till svenska språket och sociala positionen av de svenskspråkiga människorna. Informanter svarade på ett enkätformulär på nätet. Urval i enkätsvar framhövdes i kön, ålder och boplatz för att motsvara den aktuella populationen i Finland. I undersökningen framkom att cirka 69 procent av finländarna vill lära sig bättre svenska samt att 59 procent tycker att svenska är ett nödvändigt språk för finländare i Norden (Pitkänen & Westinen 2017: 4). Informanter som hade goda kunskaper på svenska hade mer motivation. Enligt detta resultat understryker Pitkänen och Westinen (2017: 25 – 26) att kunskaper i svenska spelar en stor roll i motivationen i samverkan mellan finsktalande och svensktalande finländare. Oberoende av frågan om motivationen visade resultat att 40 procent av de finsktalande skulle vilja umgås mer med finlandssvenskar.

Green-Vänttinen m.fl. (2010) har undersökt undervisningen av svenska språket i finska gymnasier. Syftet med studien var att kartlägga hur man undervisar svenska i gymnasier och hur elever förhåller sig till undervisningen. I undersökningen deltog sju finska gymnasier som hade de bästa resultaten i studentskrivningar i svenska mellan åren 2004 – 2006. Materialet samlades in under läsåret 2008 – 2009 och det består av intervjuer samt observationer i lektioner. I helheten intervjuades 18 lärare, 84 studerande samt rektorer. Resultatet ur lärarens synvinkel var deras egen entusiasm som inte bara syns i undervisningen utan också påverkar gymnasisterna positivt. Ytterligare visade resultaten att gymnasister föredrar den muntliga språkinläringen (Green-Vänttinen m.fl 2010: 82). Såväl muntliga uppgifter som lärares egen motivation att undervisa svenska bidrar till gymnasisternas motivation. Enligt dessa resultat konstaterar Green-Vänttinen m.fl. (2010: 80) att studerande vill lära sig mer praktisk svenska genom att tala svenska i lektioner.

Till sist lyfter jag fram en undersökning som fokuserar sig på uttalsundervisning. I sin doktorsavhandling har Tergujeff (2013) undersökt hur man undervisar uttalet av engelska i finska skolor. Undersökningen bestod av fyra delar: observationer i lektioner, enkätformulär till lärare,

analys av läromaterial och intervjuer med studerande. Varje del i undersökningen samlades in från lärare och elever i olika utbildningsnivåer, det vill säga lågstadiet, högstadiet och gymnasiet. Även analysen av läromaterialet bestod av böcker i olika utbildningsnivåer. Man kan konstatera att materialet i denna undersökning är omfattande och därför är resultaten betydande inte bara när det gäller uttalsundervisningen av engelska utan också hela språkundervisningen i Finland. I sin analys av resultaten påvisar Tergujeff (2013) brister på läromaterialet, lärarnas kunskaper i uttalsundervisningen samt övriga undervisningsmetoder. Cirka 97 procent av lärarna litar på läromaterial som hjälpmedel i uttalsundervisningen (Tergujeff 2013: 52). Dessutom påpekar Mildner och Tomic (2007) att det sällan är möjligt att ta hänsyn till studerandes personliga svårigheter i uttal beroende på stora klasstorlekar. Brister som finns i läroböcker går vidare till undervisningen. Utgående från intervjuer anser gymnasiestuderande att det inte finns tillräckligt med undervisningen av uttalet i gymnasier (Tergujeff 2013: 63). Bara lågstadielever var nöjda med undervisningen i uttalet (ibid.). Dessa resultat förstärker gymnasister som forskningsobjekt i min avhandling. Ändå anser jag att det mest framstående resultatet i Tergujeffs undersökning är lärarnas likgiltighet på uttalsundervisningen. I enkäten till lärare framkom att flera lärare tycker att de inte behöver lära ut uttal. Några lärare påpekade att uttal bland eleverna behöver inte vara ”målspråksliknande” (Tergujeff 2013).

3 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel ger jag en översikt över material och insamlingsmetod som jag använder i undersökningen. Först motiveras gymnasiet som forskningsobjekt samt gymnasisterna som informanter. Därefter presenterar jag gymnasiet som deltog i undersökningen. I avsnittet 3.2 om metod presenteras och motiveras valet av insamlingsmetod och de viktigaste frågorna som ingår i undersökningen. I den här undersökningen används mestadels *kvantitativa* men delvis också *kvalitativa metoder*. Detta betyder att informanternas svar i slutna frågor kommer att analyseras med en kvantitativ metod. Öppna frågor analyseras i stället på ett kvalitativt sätt för att analysera resultaten på ett relevant sätt.

3.1 Material

Den här undersökningen består av 231 enkätsvar från gymnasister i ett finskspråkigt gymnasium. Jag valde gymnasister som informantgrupp på grund av förändringar som handlar om studentskrivningarna, det vill säga det muntliga provet som kommer att vara en del av studentskrivningarna senast år 2019. Som jag presenterade tidigare i kapitel 1, fokuserar undervisning i gymnasier mestadels på studentskrivningarna. Denna förändring i studentskrivningarna betyder att uttalsundervisning i gymnasier är ännu viktigare i framtiden.

I processen att hitta ett lämpligt forskningsobjekt var det viktigt att hitta en kommun som är helt finskspråkig. Österbotten ligger i västra Finland och kommunen i undersökningen ligger relativt nära den svenskspråkiga kusten trots kommunen är helt finskspråkig. I synnerhet valde jag gymnasiet på grund av mina österbottniska rötter och gymnasieskolans storlek. Detta gymnasium har ett stort antal studerande varav flera har studerat svenska från och med lågstadiet. I undersökningen deltog 231 studerande i olika årskurs mellan 2015 – 2018. 68 procent av informanterna var flickor och 32 procent pojkar. Jag anser att gymnasister som informanter är mognare i sina svar jämförd med högstadieelever. Ytterligare har gymnasiestuderande minst tre års erfarenheter av svenskundervisningen.

3.2 Metod

Jag valde använda en enkät som insamlingsmetod för att analysera resultaten på ett kvantitativt sätt. Flera tidigare sociolingvistiska undersökningar om attityder, till exempel forskningen av Green-

Vänttinen m.fl. (2010) har utgått från enkätmaterial. På grund av dessa studier ansåg jag att enkätundersökningen är den passande metoden för min undersökning. För att analysera materialet med kvantitativa metoder bestämde jag använda beskrivande statistisk dataanalys. Den här kvantitativa analysmetoden ansågs som passande metod på grund av mångsidig analys den möjliggör. Med hjälp av statistisk dataanalys kan jag klargöra och beskriva de viktigaste resultaten i skriven form, hitta korrelationer samt analysera resultaten i ljuset av mina hypoteser som jag presenterade i avsnitt 1.1.

För att kartlägga attityder till uttal bland gymnasister skickade jag en enkät till gymnasiet. Enkäten formulerades på basis av de tre forskningsfrågorna (se avsnitt 1.1). Enkäten består av tre delar som innehåller 20 frågor. Det första avsnittet handlar om bakgrundsinformation som kommer att fungera som beroende variabler i analysprocessen. Med *beroende variabler* avser jag olika kategorierna av informanterna. Dessa kategorier och deras svar diskuteras i undersökningen. För bakgrundsinformation frågade jag kön, startår i svenska studier samt när man har börjat i gymnasiet. Dagens gymnasiestuderande har börjat studier i svenska antingen på lågstadiet som ett valfritt ämne eller på högstadiet. I Finland kallas dessa två nivåer den långa lärokursen (från och med årskurs 4–5) eller den medellånga lärokursen (fr.o.m årskurs 7). I analys av resultaten kommer jag att analysera de övergripande resultaten samt informanternas svar i ljuset av kön och svenskundervisningens startår.

Delar 2 och 3 i enkäten består av 20 obligatoriska frågor i formerna av påståendena. Jag använder Likertskalan i dessa påståenden. Den här skalan innehåller svarsalternativen 1–5 samt ”jag vet inte” stället. Skalan används på följande sätt: Svarsalternativet 1 betyder att man inte håller med påståendet och svarsalternativet 5 betyder att påståendet stämmer fullständigt. Påståendena finns i två delar på grund av sina syften. Del 2 innehåller frågor om lektioner. Dessa frågor kartlägger attityder till uttalsundervisningen samt ställningen av de rikssvenska och finlandssvenska uttalet i undervisningen. För att mäta attityder till uttal bland informanterna oberoende av undervisningen ställdes frågor 11–20 om jämförelse mellan finlandssvenska och rikssvenska. Till och med frågade jag om attityder till betydelsen av uttalet. Till exempel frågade jag i påståendet 18: ”Jag tycker att det är viktigt att uttala svenska rätt”. Denna fråga kartlägger hur gymnasister anser uttalets roll bland övriga språkkunskaper. Till sist hade gymnasister en valfri möjlighet att kommentera enkäten och motivera sina svar. Kommentarer ersatte intervjuer som jag inte kunde genomföra i denna undersökning på grund av tidpunkten och det geografiska avståndet från gymnasiet. Kommentardelen fungerade som kommunikationsmedel som flera studerande använde för att berätta om sina åsikter i slutet av enkäten. I analys av resultaten kommer jag att lyfta fram några

övriga kommentarer från informanterna.

Innan studien påbörjades ansöktes det om tillstånd om att genomföra forskningen av gymnasiets rektor. Att kontakta rektorn med e-post gick smidigt. Jag samlade in frågeformuläret vid det webbaserade programmet Webropol och skickade länken till rektorn. Länken var öppen i en vecka. Studerande kunde svara på enkäten antingen under lektionen eller hemma. Detta kan orsaka att några studerande skrev olämpliga svar på kommentardelen. Data samlades in i slutet av mars. Jag har gått igenom alla kommentarer och svar. Ytterligare har jag samlat de viktigaste resultaten i tabeller eller figurer. För att se enkäten i formatet som den finns i Webropol, se bilaga.

4 ANALYS AV RESULTATEN

I analys av resultaten presenteras undersökningens resultat i ljuset av teorin (se kapitel 2) och hypoteser jag ställde i avsnitt 1.1. Detta kapitel har delats in i tre avsnitt. Jag kommer att använda grafiska figurer samt tabeller och med hjälp av dem gå igenom enkätfrågorna med de viktigaste resultaten. Först analyserar jag påståendena 1–10 och därefter påståendena 11–20. I slutet av enkäten fanns det en möjlighet till studerande att motivera sina svar. I det sista avsnittet diskuterar jag dessa kommentarer.

4.1 Uttalet i undervisningen

Frågor 1–10 innehöll påståenden om uttalets roll under svenskalektioner. För att uppnå mitt syfte kartlade jag i det första påståendet allmänna åsikter bland informanterna om uttalsundervisning i svenska. Jag frågade om uttal undervisas tillräckligt i lektioner. Oberoende av kön eller år man har börjat svenskundervisningen svarade informanterna neutralt. Det vill säga nummer 3 i mitten av Likertskalan hade majoriteten av svaren. På grund av detta konstaterar jag att gymnasister varken är nöjda eller missnöjda med uttalsundervisningen. Att det inte fanns många positiva svar anser jag att uttalsundervisningen tycktes vara bristande av informanterna.

Det andra påståendet handlade om rikssvenskans position i lektioner. Enligt Green-Vänttinen (2010: 64) har den stora majoriteten av svensklärarna ett finlandssvenskt uttal. Med detta som bakgrund ansåg jag att det är viktigt att fråga om rikssvenskans roll i undervisningen för man ofta verkar glömma denna uttalsvariant i jämförelse med finlandssvenskt uttal.

Figur 1. 2. Rikssvenskt uttal undervisas i lektioner

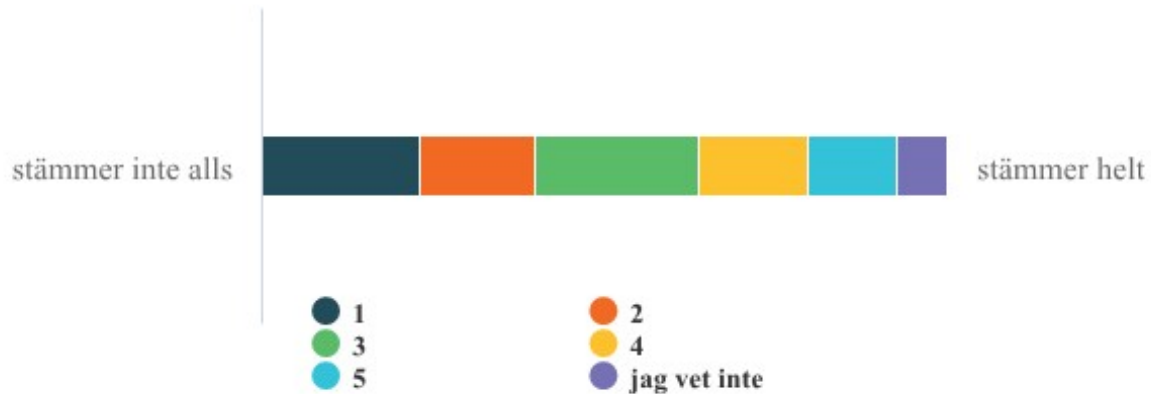
Figur 1 visar att gymnasister anser att rikssvenskt uttal inte undervisas tillräckligt i lektioner. I jämförelse med svar hos studerande med medellång respektive lång lärokurs i svenska fanns det inga skillnader. Lärokurser undervisas separat men ändå är resultaten desamma. De kvinnliga informanterna var mer kritiska och hade negativare svar än de mänskliga informanterna. Relativt många pojkar hade inte åsikter om undervisningen av det rikssvenska uttalet. Resultaten av frågan 3 om studerande hör rikssvenskt uttal i lektioner konkretiserade att uttalet av rikssvenska har en marginell ställning i finska gymnasier. Studerande som har börjat svenska i lågstadiet hör mer rikssvenska i lektioner än de som har börjat svenska senare i årskurs 7. Övningar i hörsförståelse innehåller mer varierande uttalsvarianter i den långa lärokursen i svenska än i den medellånga lärokursen.

Tabell 1. 4. Skillnader mellan rikssvenska och finlandssvenska genomgås i lektioner

	1	2	3	4	5		jag vet inte
stämmer inte alls	20,78 %	32,03 %	26,41 %	12,55 %	5,2 %	stämmer helt	3,03 %

Som man kan se i tabell 1, hade den stora majoriteten negativa åsikter om uttalsundervisningen när det gäller uttalsvarianter. Bara några enstaka gymnasister svarade i jag vet inte –stället vilket betyder att studerande verkar ha en stark åsikt om skillnader i uttalsvarianter borde behandlas mer i svenskundervisningen. Ytterligare fanns det inga skillnader mellan svar bland kvinnliga och

mänskliga informanterna. Undervisningen i skillnader mellan finlandssvenska och rikssvenska gör valet mellan dessa uttalsvarianter tydligare. Om en studerande vill lära sig rikssvenskt uttal är det givetvis viktigt att skilja sig dessa två uttalsvarianter åt.

Figur 2. 5. Lektioner vore mer intressanta om det fanns mer muntliga uppgifter

För att analysera om det finns någon korrelation mellan muntliga uppgifter och positiv språkinläring i lektioner frågade jag i påståendet 5 om lektioner vore mer intressanta om det fanns mer muntliga uppgifter. Jag anser att den här frågan också har att göra med den allmänna motivationen att lära sig svenska. Resultaten var överraskande. På basis av figur 2 kan man se att varje svarsalternativ hade anhängare. Orsaken bakom detta resultat finns i jämförelse med kön. Mer än 30 procent av pojkarna hade svarat att påståendet inte alls stämmer. Om man lyfter fram bara flickornas svar i stället, är resultatet positivt. Mer än hälften av kvinnliga informanterna hade svarat på svarsalternativen 3–5. Till och med tyckte gymnasister med lång lärokurs i svenska att lektioner vore mer intressanta om det talades mer svenska. Resultaten står emot den tidigare undersökningen (Green-Vänttinen m.fl. 2010: 80) där studerande ville lära sig att tala svenska bättre genom muntliga uppgifter. Tvärtom visar resultaten i min undersökning att muntliga övningar motiverar inte alla studerande utan kön och startår i svenska studier influerar åsikter.

Figur 3. Läromaterial introducerar skillnader mellan rikssvenska och finlandssvenska.

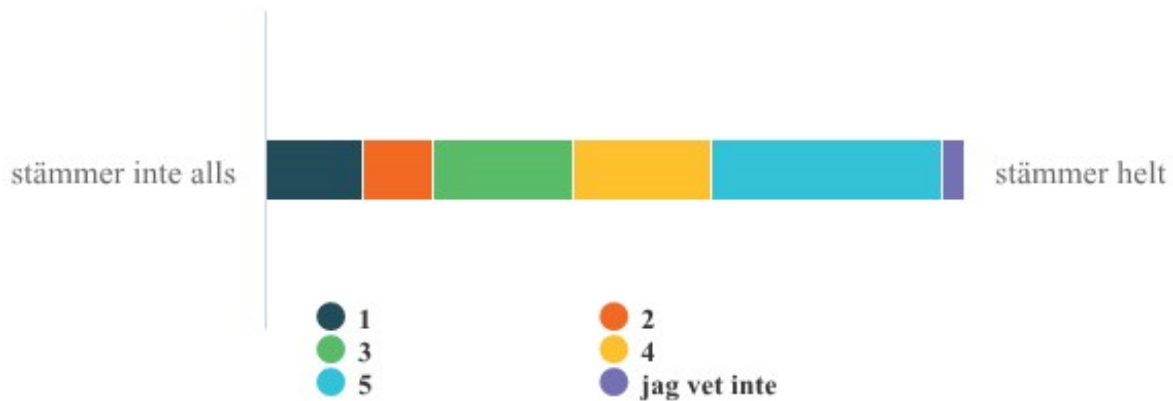
Den enda frågan om läromaterial visade betydande resultat. Jag frågade om läromaterialet tar hänsyn till skillnader mellan uttalsvarianter. Enligt figur 3 valde den stora majoriteten av alla informanterna svarsalternativen 1–3. Flickorna var mer kritiska och majoriteten hade svarat på svarsalternativet 2 medan pojkarnas svar hade mer variation. Syftet med detta påstående var att hitta möjliga korrelationer mellan läromaterial och själva undervisningen. Som resultaten visade i påståendet 4 tyckte gymnasister i allmänhet att skillnader i uttalsvarianter undervisas inte tillräckligt på lektioner. Enligt de negativa resultaten i båda påståendena kan man anta att lärare litar på läromaterial som betydande hjälpmedel. Såväl undersökningen av Tergujeff som dessa resultat stödjer slutsatsen (Derwing & Munro 2005) att otillräckligt utbildade lärare litar i hög grad på läromaterial. Även studerande anser att uttalsundervisning i läromaterial inte är tillräckligt när det gäller båda uttalsvarianterna. Jag vill understryka att studerande från båda lärokurserna hade gemensam syn. Givetvis har dessa lärokurser olika böcker och läromaterial. Trots detta anser gymnasister att läromaterial är bristande. Slutligen påpekar Tergujeff (2013: 53) till lärares försvar att det är osannolikt att lärare skulle ha tid att hitta eller skapa annat material än läroböcker. Med andra ord är det helt naturligt att använda nationellt godkända läromaterial på lektioner.

Påståenden 9 och 10 ställdes för att kartlägga hur gymnasister anser sitt eget uttal i svenska i ljuset av uttalsvarianter. Cirka 40 studerande varav majoriteten var studerande med medellång lärokurs svarade jag vet inte i båda påståendena. Detta kan bero på tidigare resultat där skillnader i uttalsvarianter undervisas inte tillräckligt. Majoriteten av gymnasisterna tyckte att de har finlandssvenskt uttal. Ett överraskande resultat i jämförelse med kön var att pojkarna tyckte att de har mer rikssvenskt än finlandssvenskt uttal. Flickorna i stället hade stark åsikt att de har

finlandssvenskt uttal. I jämförelse med dessa två frågor om rikssvenskt och finlandssvenskt uttal kan jag påpeka att svarsprocent är nästan densamma i båda frågorna men bara omvänt. På grund av detta kan man dra den slutsatsen att få gymnasister har båda uttalsvarianterna i sitt tal.

4.2 Gymnasisternas attityder till uttalsvarianter

För att uppnå mitt syfte handlade enkätens andra del om åsikter om rikssvenskt och finlandssvenskt uttal samt påverkan uttalet kunde ha på motivation att tala svenska. Utbildningsstyrelsen (2015: 88) konstaterar i sina allmänna inlärningsmål till det andra inhemska språket att gymnasister ska förstå betydelsen av språkkunskaper, i synnerhet de möjligheterna de erbjuder. I följande påståenden kartlades hur gymnasister ser på finlandssvenskt respektive rikssvenskt uttal i hans eller hennes egen framtid. Resultaten i båda uttalsvarianterna varierade men orsaken bakom jämna svar syntes att bero på kön. Flickorna tyckte mer än pojkarna att de kunde dra nytta av såväl rikssvenska som finlandssvenska. I jämförelse med uttalsvarianter ansåg majoriteten att finlandssvenska är nyttigare än rikssvenska. Studerande som hade börjat svenska tidigare såg på nyttan av båda uttalsvarianterna i framtiden. En viktig fråga dessa resultat inte gav är hur gymnasister anser nyttan av det rikssvenska uttalet i samverkan mellan Skandinavien.

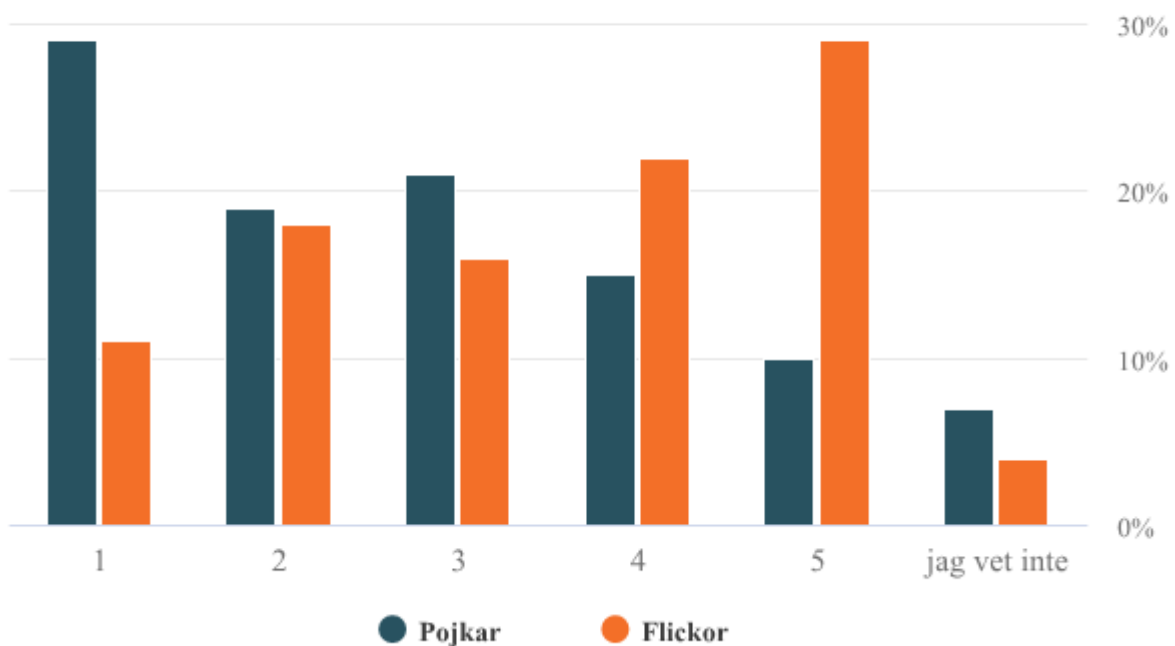
Figur 4. 14. Jag skulle vilja lära mig mer om svenskans uttal

Utgående från figur 4 vill den stora majoriteten av studerande lära sig mer uttal. Således förstärkar detta resultat undersökningen (Green-Vänttinen m.fl. 2010) där studerande hade en stark åsikt att uttal borde undervisas mer. För att analysera närmare fanns det klar variation mellan flickorna och pojkarna och startår i svenska studier. Mer än 40 procent av flickorna hade svarat att de absolut vill lära sig mer uttal medan pojkarnas svar varierade på skalan. Gymnasisterna som hade umgåtts

längre med svenska språket var ivrigare att studera mer uttal än de studerandena i den medellånga lärokursen.

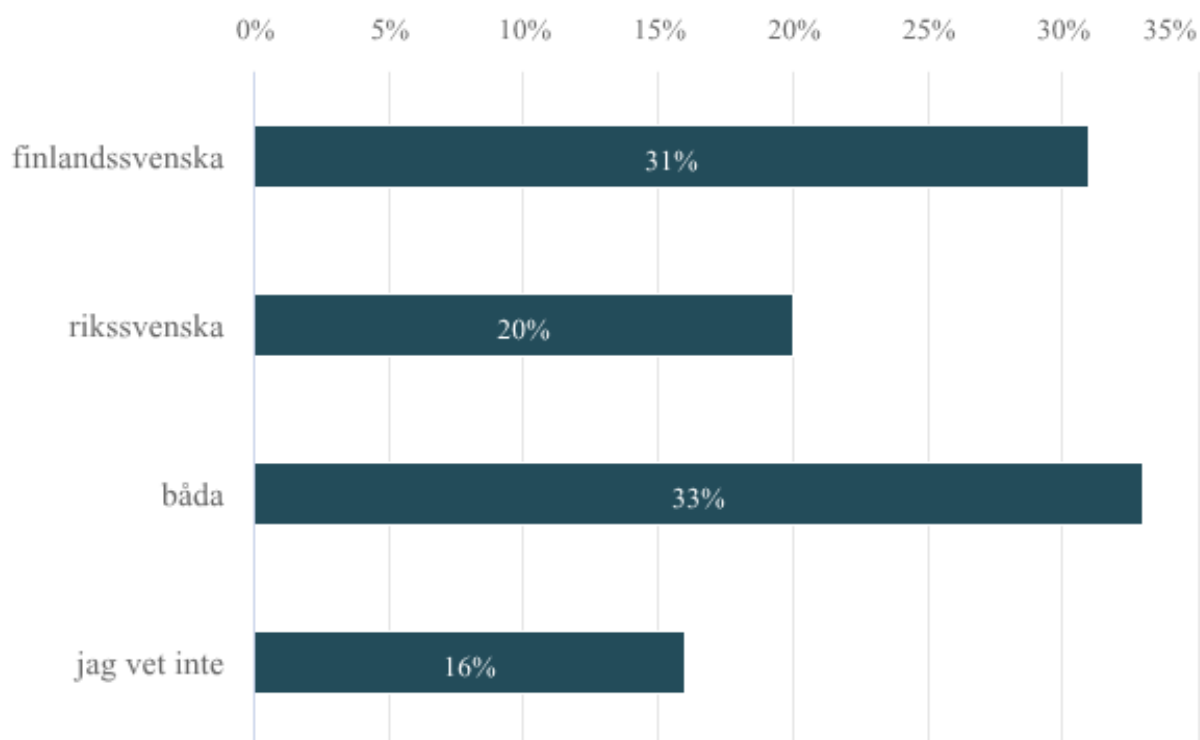
20 procent av informanterna tyckte att rikssvenska är lätt att uttala. Ett överraskande resultat var att mänskliga informanterna tyckte att rikssvenskt uttal är lätt. Tvärtom ansåg majoriteten av flickorna att rikssvenska är svår att uttala. Något som gjorde detta resultat överraskande är antalet åsikter som tyckte att rikssvenska är lätt. Trots mindre kunskaper i svenska ansåg studerande som hade börjat svenska i årskurs 7 att rikssvenskt uttal inte är svårt. Från mer avancerade svenska studerandenas synpunkt är rikssvenska svårt att uttala.

På basis av resultatet i frågan 16 tyckte pojkarna att rikssvenska är relativt lätt att uttala. Ändå, i frågan 17 ansåg majoriteten av pojkarna att de inte vill lära sig prata rikssvenska. Gymnasisterna hade en klar åsikt om lärandet av rikssvenska. Svarsprocent mellan 1–2 och 4–5 var nästan jämn. Endast en liten majoritet svarade att de vill lära sig mer rikssvenska. Efter att ha kartlagt gymnasisternas attityder till rikssvenskt uttal koncentrerade jag mig på generella attityder till uttalet av svenska. Cirka 80 procent av informanterna tyckte att är det viktigt att uttala svenska rätt. Trots detta ansåg gymnasister att man inte skulle prata mer svenska även om man hade säkerhet i uttal.

Figur 5. Jämförelse mellan kön i påstående 19: Om jag vore säkrare i mitt uttal skulle jag prata mer svenska.

I ljuset av figur 5 påpekas att mänskliga och kvinnliga informanter hade varierande åsikter. Pojkarna hade samma antal svar i alternativet 1 som flickorna hade svarat på alternativet 5. Detta betyder att flickorna möjligen har positivare ståndpunkt till svenska språket i tal än pojkarna. Ur flickornas synvinkel påverkar egna kunskaper i svenskt uttal motivation att tala svenska. Enligt figur 5 påverkar detta fenomen relativt få pojkarna. Tidigare resultat visade att gymnasisterna i den avancerade nivån vill lära sig mer uttal. För att understryka detta önskemål visade resultaten i detta påstående att studerande med avancerade kunskaper i svenska skulle prata mer svenska om de vore säkrare med sitt eget uttal.

Figur 6. 20. Om jag kunde välja, skulle jag tala:

Till sist frågade jag vilken uttalsvariant gymnasister skulle välja. Jag anser att denna fråga var en av de viktigaste och mest intressanta i undersökningen. Figuren ovan visar att det inte finns några svarsalternativ med den stora majoriteten utan varje alternativ hade anhängare. Kvinnliga och mänskliga informanter hade olika svar. Pojkarna hade ingen klar åsikt men flickorna skulle helst välja båda uttalsvarianterna. Finlandssvenskans ställning är stark och som man kan se valde 20 procent av gymnasisterna rikssvenska. Ett viktigt resultat är ändå att gymnasisterna inte bara skulle välja en uttalsvariant utan båda. Detta resultat förstärker de tidigare resultaten som denna undersökning redan har visat: Det är viktigt att undervisa skillnader i uttalsvarianter.

4.3 Övriga kommentarer

Som jag presenterade tidigare, gav jag en möjlighet för gymnasister att motivera sina svar i slutet av enkäten. Ett positivt resultat var att flera studerande hade skrivit kommentarer även om det var frivilligt. Ytterligare hade några skrivit relativt långa kommentarer. Jag anser detta som ett utrop till blivande språklärare. Hälften av kommentarerna innehöll en populär fras ”pakkoruotsi pois”, på svenska ”tvångssvenska ur skolor”. Det måste påpekas att flera gymnasister har en stark åsikt om svenska som obligatoriskt skolämne. I allmänhet fanns det ingen klar majoriteten av positiva eller negativa kommentarer. Jag vill också betona att man kan inte göra för generella slutsatser på basis av dessa kommentarer för åsikter de innehåller förklarar bara enstaka gymnasisternas svar samt främjar redan återkomna resultaten i avsnitt 4.1 och 4.2.

Gymnasister tyckte att det är viktigt att lära sig tala svenska, inte bara uttal utan att våga tala svenska i allmänhet. Kommentarer förstärkte resultatet att skillnader mellan finlandssvenska och rikssvenska inte behandlas under lektioner. Relativt många studerande påpekade att de vill lära sig mer om skillnader i uttalsvarianter. En studerande betonade sin åsikt i ljuset av exempel på essäer: Det är förbjuden att blanda rikssvenska och finlandssvenska ord. På grund av detta är det viktigt att göra en skillnad mellan de rikssvenska och finlandssvenska särdragen överhuvudtaget. I frågan om lektioner förekom en intressant kommentar gällande muntliga uppgifter: Man kan inte använda talspråk under lektioner för lärare rekommenderar det formala svenska språket även i muntliga uppgifter. Att kunna öva också talspråket i lektioner vid sidan av det ”stela” skriftspråket kunde gymnasister vara ivrigare att tala svenska.

5 AVSLUTANDE DISKUSSION

I detta kapitel sammanfattas resultaten i ljuset av de forskningsfrågorna och hypoteserna som jag föreslog i avsnitt 1.1. Efter detta diskuteras hur resultaten av denna undersökning kunde stödja uttalsundervisningen av svenska i finska gymnasier. Slutligen presenteras idéer samt områden till framtida forskning inom uttalet av svenska och studerandes attityder till uttalsundervisning.

Jag inledde denna avhandling med att presentera ett viktigt resultat i undersökningen av Green-Vänttinen m.fl. (2010), där gymnasiestuderande hade stor motivation att lära sig praktisk svenska. I samma undersökningen tyckte gymnasisterna att det borde finnas mer uttalsundervisning, det vill säga muntliga uppgifter. I synnerhet lyfte jag fram förändringen som handlar om studentskrivningar: Ett muntligt prov blir en del av språkexamina i några år. Syftet med min avhandling var att undersöka gymnasisters attityder till uttalet av svenska språket. I synnerhet ville jag kartlägga hurdana attityder det finns till de två uttalsvarianterna: finlandssvenska och rikssvenska. I avsnitt 1.1 ställde jag två hypoteser. För det första föreslog jag att gymnasister vill lära sig mer rikssvenska. För det andra konstaterade jag att majoriteten av gymnasiestuderande anser att man kan dra nytta av ens kunskaper i svenskt uttal i framtiden.

Mina forskningsfrågor var följande:

- Hurdana attityder har gymnasister till att lära sig svenskt uttal?
- Vilken variant av svenska vill man lära sig?
- Spelar uttalet någon roll för motivationen att lära sig svenska?

Slutsatsen blir att gymnasisterna har varierande attityder till uttalsundervisningen i svenska. I jämförelse med kön var det frekvent förekommande att kvinnliga informanterna hade mer motivation att lära sig uttal än mänskliga informanterna. Till exempel i kommentardelen fanns det inga positiva åsikter om svenskundervisningen bland pojkarna. Ytterligare tyckte mänskliga informanterna att uttalsvarianter inte är svåra att uttala. Trots detta ville pojkarna inte lära mer om de här två uttalsvarianterna under lektioner. Samtidigt kan man notera att kvinnliga informanterna skulle vara mer motiverade och försöka tala mer svenska om uttalsundervisningen vore mångsidigare. Huvudsakligen är kvinnliga informanterna ivrigare att lära sig uttalet av svenska än mänskliga informanterna. Ytterligare hade gymnasisterna i den långa lärokursen i svenska och flickorna ofta liknande åsikter. Det vill säga mer avancerade studerande är mer motiverade i uttalsundervisningen i svenska än studerande i den medellånga lärokursen.

På grund av resultaten kan jag konstatera att gymnasisterna tycker att det borde finnas mer uttalsundervisningen i svenska. I synnerhet fick läromaterial kritik från alla informanter. Detta betyder att läroböcker både i den långa lärokursen och i den medellånga lärokursen anses vara bristande av gymnasisterna. Studerande påpekade att skillnader mellan uttalsvarianter inte presenteras i läroböcker. Även under lektioner presenteras inte skillnader mellan rikssvenskt och finlandssvenskt uttal. Detta resultat syntes också vidare i undersökningen: När det gäller frågor om uttalsvarianter hade gymnasister inte alltid svarat på frågan. I stället valde många studerande jag vet inte –stället. Man kan dra slutsats att skillnader mellan uttalsvarianter introduceras inte tillräckligt i gymnasier något som gör det svårt för studerande att utveckla sitt eget tal eller överhuvudtaget ha en åsikt om uttalsvarianter.

Finlandssvenska hade mer anhängare än rikssvenska som självständiga uttalsvarianter. Trots detta svarade majoriteten av informanterna att om de kunde bestämma skulle de tala båda uttalsvarianterna. Resultaten stödjer min hypotes att gymnasister vill lära sig mer det rikssvenska uttalet. Ändå föredrog informanterna finlandssvenskt uttal framför rikssvenskt uttal när det gäller valet mellan dessa två uttalsvarianter. I allmänhet ansåg informanterna att finlandssvenska är nyttigare än rikssvenska i framtiden. Gymnasisterna med lång lärokurs tyckte att de kan dra nytta av båda uttalsvarianterna, i synnerhet rikssvenska. Andra informanterna hade varierande åsikter om nytta av båda uttalsvarianterna i framtiden. Detta resultat står emot min annan hypotes att majoriteten av informanterna skulle anse att man kan dra nytta av både rikssvenska och finlandssvenska i framtiden. Gymnasisterna som studerar den långa lärokursen i svenska är mer avancerade i svenska. Trots detta tyckte de mer än andra informanterna att rikssvenska är svår att uttala. Min slutsats blir att studerande som har börjat svenska i lågstadiet är osäkrare i deras tal. Att undervisa mer uttal i gymnasier skulle stödja talsäkerhet bland studerande.

Sammanfattningsvis beror uttalets roll för motivationen att lära sig svenska på olika faktorer. Flickorna och studerande med lång lärokurs var ivrigare att lära sig uttal samt mer kritiska till undervisningen än pojkarna och studerande som har börjat svenska i årskurs 7. I ljuset av undersökningen är det svårt att dra en slutsats hurdana attityder har gymnasisterna till uttalet av svenska. När det gäller valet mellan rikssvenska och finlandssvenska skulle gymnasiestuderande helst tala båda uttalsvarianterna. I frågan om de här två uttalsvarianterna som självständiga alternativ skulle 30 procent välja finlandssvenska och 20 procent rikssvenska.

I denna uppsats förekom två viktiga faktorer som jag är intresserad att forska i. Först kunde vidare

undersökningar koncentrera sig på läromaterial och hur olika läroböcker presenterar olika uttalsvarianter och skillnader mellan finlandssvenska och rikssvenska. Ur studerandes synvinkel är läromaterialet inte tillräckligt fokuserat på uttal. För att kunna utveckla uttalsundervisningen är det viktigt att forska läromaterialet i ljuset av uttalsundervisning och således skapa en teoretisk bakgrund för eller emot studerandes åsikter om uttalsundervisningen av svenska språket. Jag föreslår att undersökningen skulle innehålla analysen av de mest använda läroböckerna i svenskundervisningen på gymnasienivå. I synnerhet rekommenderar jag intervjuer eller enkätformulär för att kartlägga betydelsen av läraren i uttalsundervisningen.

För det andra vore det aktuellt att undersöka gymnasisters kunskaper i uttal ur fonetiskt perspektiv. Denna undersökning kunde genomföras med inspelningar där gymnasister kunde tala fritt på svenska. Till och med skulle en longitudinell undersökning i muntliga språkfärdigheter hos gymnasister visa resultat om det muntliga provet i studentskrivningarna påverkade uttalsundervisningen. En annan del i den fonetiska undersökningen skulle vara prov i hörsförståelse. Detta kunde kartlägga hur studerande förstår rikssvenska respektive finlandssvenska i praktik.

Syftet med denna studie var att kartlägga attityder till uttal bland finskspråkiga gymnasister. I synnerhet ville jag fokusera på de två uttalsvarianterna av svenska språket, finlandssvenska och rikssvenska. Med hjälp av enkätformuläret och svar från mer än 200 gymnasister blir min slutsats att studerande vill skilja sig dessa uttalsvarianter åt samt lära sig tala båda. Informanterna kritiserade uttalsundervisningen, i synnerhet undervisningen av skillnader mellan finlandssvenskt och rikssvenskt uttal i läroböcker och under lektioner. Slutligen vill jag konstatera att uttalsundervisningen i gymnasier är en utvecklande del av språkundervisningen som kommer att ha ännu mer betoning i den nationella dimensionen i Finland.

LITTERATUR

- Ahtisaari, M. 2009. Ruotsin kielen opiskelu palkitaan myöhemmin elämässä. *Helsingin Sanomat*, 28.9.2009.
- Derwing, T.M. & Munro, M. 2005. Second language accent and pronunciation teaching: A research-based approach. *TESOL Quarterly*, Nr 3, 2005. 379–397.
- Dufva, H., Kautonen, M., Kuronen, M., Tergujeff, E. & Ullakonoja, R. 2015. På väg mot bättre språkundervisning - FOKUS på uttal. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, Nr 3, 2015.
<http://www.kieliverkosto.fi/article/pa-vag-mot-battre-sprakundervisnin...> (Hämtad: 26.3.2018)
- GLGU 2014 = Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Utbildningsstyrelsen.
http://www.oph.fi/download/166434_grunderna_for_laroplanen_verkkojulkaisu.pdf
 (Hämtad: 26.4.2018)
- GLGY 2015 = Grunderna för gymnasiets läroplan. Utbildningsstyrelsen.
http://www.oph.fi/download/174853_grunderna_for_gymnasiets_laroplan_2015.pdf
 (Hämtad: 26.4.2018)
- Korkman, M.C B., Green-Vänttinen, M. & Lehti-Eklund, H. 2010. Svenska i finska gymnasier. *Nordica Helsingiensia*, Nr 22, 2010. Helsingfors: Helsingfors Universitet.
<http://hdl.handle.net/10138/30083> (Hämtad: 15.5.2018)
- Kuronen, M. 2000. Vokaluttalets akustik i sverigesvenska, finlandssvenska och finska. *Studia philologica Jyväskyläensia*, Nr 49, 2000. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4093-5> (Hämtad: 15.5.2018)
- Kuronen, M. 2003. Finns det supradentala konsonanter även i finlandssvenskan? I: Hallgren & Fallgren. 2003. *Svenskans beskrivning 26*. Uppsala: Uppsala universitet. 172 - 177
- Kuronen, M. & Leinonen, K. 2001. Fonetiska skillnader mellan finlandssvenska och rikssvenska. I: Jönsson m.fl. (red.): *Svenskans beskrivning 24: Förhandlingar vid*

tjugofjärde sammankomsten för svenskans beskrivning. Linköping: Linköping Universitet. 125–138.

Kuronen, M. och Leinonen, K. 2010. *Svenskt uttal för finskspråkiga : teori och övningar i finlandssvenskt och rikssvenskt uttal*. Tampere: Juvenes.

Leinonen, K., Pitkänen, A.J., Vihanta, V.V. 1990. On Rhythmic Features in FinlandSwedish and Sweden-Swedish. I: K. Wiik & I. Raimo (red.), *Nordic Prosody V. Papers from a Symposium*. Åbo: Painosalama Oy. 325-350.

Melin, C. 1996. Om normer och normkonflikter i finlandssvenskan. Språkliga studier med utgångspunkt i nutida elevtexter. *Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 41*. Uppsala: Uppsala universitet.

Mildner, V. & Tomic, D. 2007. *Effects of phonetic speech training on the pronunciation of vowels in a foreign language*. I: J. Trouvain & W.J. Barry (red.), *Proceedings of the 16th International Congress of Phonetic Sciences Saarbrücken Germany, Nr 08, 2007*. Saarbrücken: Saarland Universitet. CD version. 1665–1668.

Palviainen, Å. 2011. *Frivillig svenska? Utbildningsrelaterade konsekvenser*. Magma-studie 3/2011. Andra upplagan. Helsingfors: Finlands svenska tankesmedja Magma.

Pitkänen V. & Westinen J. 2017. *Puhut sie ruotsia? Tutkimus suomalaisten asenteista ruotsin kieleen ja ruotsinkielisiin*. Helsingfors: Ajatuspaja e2.

Sundell, B. 2015. Den obligatoriska svenskan - för och emot. *Magma-pamflett*, Nr 3, 2015. Helsingfors: Finlands svenska tankesmedjan Magma.

Tergujeff, E. 2013. The English pronunciation Teaching in Finland (diss.). *Jyväskylä Studies in Humanities 207*. Jyväskylä: Institutionen för språk, engelska språket vid Jyväskylä Universitet. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5322-5>

Yliselä, A. 2006. ”Finlandssvenska är den svenska som finnarna talar”. *Språkbruk*, Nr 2, 2006. <https://www.sprakbruk.fi/-/finlandssvenska-ar-den-svenska-som-finnarna-talar-> (Hämtad: 28.3.2018)

BILAGA

Kyselylomake

Suomenruotsia vai riikinruotsia? Suomalaisten lukiolaisten asenteet ruotsin kielen ääntämiseen

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää lukiolaisten asenteita ruotsin kielen kahteen ääntämistapaan: suomenruotsiin ja riikinruotsiin. Suomenruotsi on Suomen ruotsinkielisillä alueilla puhuttua ruotsin kieltä, ja se muistuttaa ääntämykseltään osittain suomen kieltä esimerkiksi intonaatioltaan. Riikinruotsi eli ruotsinruotsi on Ruotsissa puhuttua ruotsin kieltä, jonka ääntäminen poikkeaa selkeästi suomenruotsista. Kyselyn tarkoituksena on kartoittaa lukiolaisten asenteita näitä kahta ääntämistapaa kohtaan sekä selvittää lukiolaisten kokemuksia ruotsin kielen ääntämisen opetuksesta lukiossa.

Kysely tehdään nimettömänä ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Taustatiedot

Sukupuoli:

Mies Nainen

Lukion aloittamisvuosi: _____

Milloin aloitit ruotsin kielen opinnot?

4. luokalla (A2-kieli)

7. luokalla (B1-kieli)

Muulloin, milloin? _____

Väittämät:

Vastaa väittämiin valitsemalla sopivin vaihtoehto. Mikäli haluat täydentää vastauksia, väittämien jälkeen löytyy vapaan kommentoinnin osio.

Asteikko: 1: ei pidä lainkaan paikkaansa 5:pitää täysin paikkaansa - en osaa sanoa

Osa 1:

1. Ääntämistä harjoitellaan tarpeeksi oppitunneilla

1 2 3 4 5 en osaa sanoa

2. Oppitunneilla käydään läpi riikinruotsin ääntämistä

1 2 3 4 5 en osaa sanoa

3. Kuulen oppitunneilla riikinruotsia

1 2 3 4 5 en osaa sanoa

4. Oppitunneilla käydään läpi suomenruotsin ja riikinruotsin eroja

1 2 3 4 5 en osaa sanoa

5. Oppitunnit olisivat mielenkiintoisempia, jos niillä puhuttaisiin enemmän ruotsia

1 2 3 4 5 en osaa sanoa

6. Oppimateriaalit huomioivat riittävästi molemmat ääntämistavat

1 2 3 4 5 en osaa sanoa

7. Opettaja huomioi opiskelijoiden mielipiteet ääntämistapoihin

1 2 3 4 5 en osaa sanoa

Osa 2:

8. Riikinruotsi on vaikeampaa ymmärtää kuin suomenruotsi

1 2 3 4 5 en osaa sanoa

9. Huomaan omassa puheessani suomenruotsin piirteitä

1	2	3	4	5	en osaa sanoa
10. Huomaan omassa puheessani riikinruotsin piirteitä					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
11. Riikinruotsi kuulostaa kauniimmalta kuin suomenruotsi					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
12. Voisin hyötyä tulevaisuudessa riikinruotsista					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
13. Voisin hyötyä tulevaisuudessa suomenruotsista					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
14. Haluaisin oppia lisää ruotsin kielen ääntämistä					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
15. Suomenruotsin ääntäminen on vaikeaa					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
16. Riikinruotsin ääntäminen on vaikeaa					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
17. Haluaisin oppia puhumaan riikinruotsia					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
18. Mielestäni on tärkeää osata ääntää ruotsia oikein					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa
19. Jos olisin varmempi ääntämisestäni, puhuisin enemmän ruotsia					
1	2	3	4	5	en osaa sanoa

Osa 3:

20. Jos saisin valita, puhuisin:

suomenruotsia

riikinruotsia

molempia

en osaa sanoa

Kommentteja:

Muita terveisiä tutkijalle:

Kiitos vastauksista ja mukavaa kevään jatkoa!